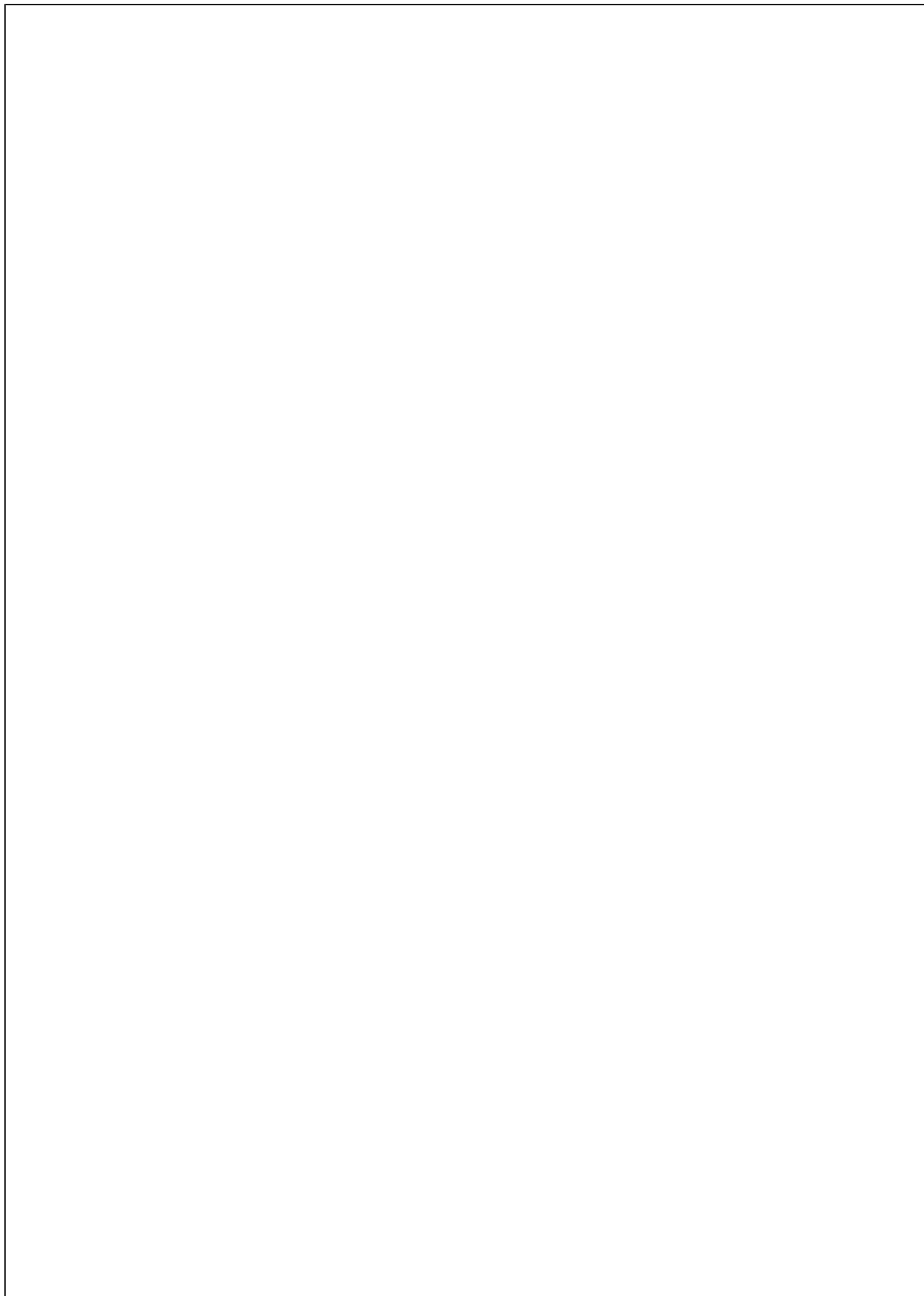

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/aktualnosci/248580,Kapitan-Tadeusz-Lutak-ps-Pancerz-odszedl-na-wieczna-warte.html>

07.10.2026, 01:27

[Następny](#)

[Powrót](#)

Kapitan Tadeusz Lutak ps. „Pancerz” odszedł na wieczną wartę

Kapitan Lutak zmarł w wieku 109 lat, był najstarszym kombatantem Wojska Polskiego i najstarszym mężczyzną żyjącym w Polsce. Uroczystości pogrzebowe odbędą się 8 października 2026 r. o godz. 13:00 w kościele pw. św. J.S. Pelczara w Strzyżowie. Po Mszy Świętej doczesne szczątki zostaną złożone na cmentarzu św. Michała.

06.10.2026

Śmierć kpt. Tadeusza Lutaka, jest w naszym odczuciu wielką stratą dla Polski i Podkarpacia. Odszedł człowiek, który całym sercem kochał Polskę i służba dla niej była największą wartością jego życia.

Tadeusz Władysław Lutak ps. „Pancerz”, urodził się 29 sierpnia 1917 r. w Żarnowej jako syn Piotra i Katarzyny z domu Dudek. Ukończył szkołę powszechną, z zawodu był masarzem. Ochotniczo zgłosił się do służby wojskowej. 25 listopada 1937 r. przydzielony został do szkoły podoficerskiej jako elew 2 Baonu Pancernego w Żurawicy. Od 1 lutego 1938 do 30 września 1938 r. zdobywał wykształcenie w Szkole Podoficerskiej, po ukończeniu której został przydzielony do kompanii czołgów lekkich (Vickersów) jako goniec motocyklowy. 1 sierpnia 1938 r. otrzymał dyplom „Dobrego Strzelca”. We wrześniu 1938 r. został mianowany starszym strzelcem. Brał udział w zajęciu Zaolzia, Spiszu i Orawy. Od 1 września 1939 r. w walce jako goniec jeździł motocyklem Sokół 1000, a po przekroczeniu Sanu zdobyczym niemieckim motocyklem. Brał udział w ciężkich walkach pod Myślenicami i Jordanowem. Szlak jego walki prowadził przez Nowy Wiśnicz, Mielec, Kolbuszową, Rzeszów, Jarosław, Lasy Janowskie. Wzięty do niewoli w okolicach Starego Dzikowa.

Polskich jeńców wówczas prowadzono pieszo do niewoli przez Leżajsk i Przeworsk, następnie koleją do Krakowa, skąd Tadeusz Lutak miał trafić jako darmowa siła robocza do niemieckiego rolnika. Dzięki sprytowi ułatwił sobie i kilku kolegom ucieczkę z transportu i końcem września 1939 r. powrócił do domu. Od 1940 r. działał w konspiracji - Związku Walki Zbrojnej, w grupie dywersyjnej dowodzonej przez Stanisława Mikulskiego „Żmiję”. Walczył w organizacji wywiadowczo-dywersyjnej krypt. „Ruch” podległej inspektorowi rzeszowskiemu AK Łukaszowi Cieplińskiemu. Dowódca tego ośrodka por. Józef Lutak „Orzeł” podał go jako kandydata do konspiracyjnej małej matury. Zdobywał cenne dla Armii Krajowej informacje wywiadowcze. Uczestniczył w wielu akcjach sabotażowych, dywersyjnych i likwidacyjnych. Brał udział w akcji likwidacyjnej na Edwarda- Kocha w Niebylcu, który otrzymał wyrok śmierci za współpracę z Niemcami. Po wykonaniu tego wyroku, okazało się, że na pogrzeb Kocha Niemcy przysłali orkiestrę wojskową, przemawiał starosta rzeszowski Heinz Ehaus - szwagier Heinricha Himmlera grożąc mieszkańcom odwetem za zabicie służącego Niemcom człowieka. Tadeusz Lutak brał także udział w wykonaniu kary chłosty na sołtysach z Tropii i Łętowni, którzy gorliwie wykonywali niemieckie zarządzenia. Brał udział w zniszczeniu (wysadzeniu w powietrze) mleczarni w Niebylcu i Wiśniowej, dzięki czemu polskie społeczeństwo przez kilka miesięcy nie oddawało na kontyngent Niemcom mleka.

Walczył w plutonie dyspozycyjnym Inspektoratu AK Rzeszów. W 1944 r. w plutonie dywersyjnym Placówki AK Strzyżów. Po wejściu Sowietów zmuszony wyjechać na tzw. Ziemie Odzyskane. Powrócił do Żarnowej w 1946 r. gdzie pracował jako masarz i rolnik. 2 stycznia 2001 r. został mianowany podporucznikiem Wojska Polskiego. Po odzyskaniu niepodległości aktywnie włączył się w życie kombatanckie. Działał w Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych (ZKRPiBWP) oraz współpracował ze Światowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej. Jego aktywna działalność w ZKRPiBWP została uhonorowana odznaką za zasługi dla tej organizacji (2000). 8 Wielokrotnie dzielił się swoimi przeżyciami wojennymi. Już w latach 1991- 1992 jego wspomnienia były publikowane w regionalnym miesięczniku „Waga i Miecz”. Całość wspomnień została natomiast opublikowana w książce pt. „Wojenne losy Strzyżowiaków” (Strzyżów-Rzeszów 2001). Wielokrotnie udzielał wspomnieniowych wywiadów związanych z budową tunelu schronowego w Strzyżowie, w którym w 1941 r. doszło do spotkania Hitlera z Mussolinim. Niemcy wykorzystywali tutaj niewolniczą pracę m.in. miejscowej ludności. Wśród pracujących był także Tadeusz Lutak. Pomimo ciężkiej pracy zdołał pogodzić to z działalnością konspiracyjną, udawało mu się nawet zdobywać materiały wybuchowe, których Niemcy używali do drążenia tunelu.

Tadeusz Lutak wykazał dużą pomoc i zaangażowanie w powstanie książki autorstwa dr. Piotra Szopy pt. „Armia Krajowa w Strzyżowskim” (Strzyżów-Rzeszów 2009). Pomocy udzielił także przy powstaniu książek pt. „Historia żołnierza tułacza. Działalność emigracyjna generała Władysława Bortnowskiego” Ryszarda Ziobronia (Rzeszów 2009) oraz „W imieniu Rzeczypospolitej... Wymiar sprawiedliwości Polskiego Państwa Podziemnego na terenie Podokręgu AK Rzeszów” (Rzeszów 2014) Piotra Szopy.

Kpt. Tadeusz Lutak pomagał w różnych działaniach prowadzonych przez Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie. m.in.

organizacji rajdu szlakiem Armii Krajowej na pogórzu strzyżowskim, brał aktywny udział w Narodowym Dniu Pamięci Żołnierzy

Wyklętych, gdzie propagował sylwetkę swojego dowódcy ppor. cz. w. Stanisława Mikulskiego ps. „Żmija”, który ukrywał się przed UB do 1955 r., kiedy to został brutalnie zamordowany. W 2015 r.

aktywnie wspomógł akcję nadania imienia lokalnego Żołnierza Wyklętego Rafała Paszka ps. „Królik” rondy w Strzyżowie. W 2016 r. udostępnił żołnierzom swojej macierzystej jednostki wojskowej w Żurawicy unikatowe materiały fotograficzne dotyczące działania tej jednostki przed wojną. Inicjował działania o charakterze patriotycznym i aktywnie uczestniczył w licznych świętach państwowych, gdzie reprezentował środowisko żołnierzy Armii Krajowej. W 2017 r. odwiedził swoją jednostkę w Żurawicy, gdzie spotkał się z gorącym przyjęciem.

18 października 2019 r. został uhonorowany Nagrodą Instytutu Pamięci Narodowej „Świadek Historii”. 4 października 2023 r. jako najstarszy uczestnik brał udział w Podkarpackim Kongresie Pamięci Narodowej. Kpt. Lutak został uhonorowany m.in.: Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Armii Krajowej, Krzyżem Partyzanckim, Medalem „Za udział w wojnie obronnej 1939”.

Rodzinie, Bliskim oraz Wszystkim którym ta śmierć dotknęła składamy wyrazy współczucia – dr hab. Dariusz Iwaneczko dyrektor Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Rzeszowie wraz z pracownikami.

Cześć Jego Pamięci!

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)